

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	„FOAIA DIECESANĂ“
„ România „ și străinătate pe an 14 franci		iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
„ „ „ „ pe 1/2 an 5 „		ADMINISTRAȚIA
„ „ „ „ pe 1/4 an 7 „		Librăriei și Tipografeii diec. în Caransebeș

Când s'a întemeiat orașul Caransebeș și ce știm din trecutul lui?

(Continuare)

42. Ioan Stoian paroch 1881.

Parochul Ioan Stoian originar din comuna Bărbosu s'a născut în 26 Ianuarie 1858. S'a hirotont prin episcopul Ioan Popasu întru diacon la 20 Decembrie 1878 și întru preot la 21 Decembrie 1878. În urma hirotontei și în virtutea hotărârii consistoriale ddto 11 Ianuarie 1879 Nr. 827 B. ex 1878 s'a așezat administrator parochial în comuna Zlagna, protopresbiteratul Caransebeșului și s'a introdus de atare prin protopresbiterul Nicolae Andreeviciu în 23 Ianuarie 1879.

Cu decisiul Venerabilului Consistoriu diecesan din 9 Martie 1881 Nr. 162 B. se numește capelan pe lângă protopresbiterul Nicolae Andreeviciu și parochul Timotei Stoiacoviciu.

În 12 Decembrie 1882 s'a ales preot în Caransebeș. Alegerea s'a aprobat prin decisiul Consistoriului din 18 Martie 1883 Nr. 2 B. și provăzut cu gramata arhierescă de paroch servește până în momentul de față ca atare. La 25 Aprilie 1899 a fost distins de cătră ministrul comun de războiu cu diploma de recunoștință Nr. 1807 pentru serviciile prestate armatei comune din Caransebeș ca capelan subsidiar militar, în timp de 20 de ani. E asesor și notariu al scaunului protopresbiteral. A fost mai mulți ani asesor consistorial și membru ales în reprezentanța magistratului Caransebeș, în care se află până în ziua de astăzi. A studiat 4 clase gimnasiale și cursul teologie de 3 ani în Caransebeș.

43. George Buru 1883.

Preotul George Buru originar din Caransebeș, s'a născut la 29 Aprilie 1848. A studiat 8

clase gimnasiale și teologia în Caransebeș. După terminarea cursului teologic a fost aplicat ca învățătoriu la școala confesională gr. rom. din Caransebeș, la care a funcționat din 1875—1884.

Prin decisiul Venerabilului Consistoriu diecesan din 10 August 1883 Nr. 284 B a fost numit capelan protopresbiteral. A fost hirotont prin episcopul de pie memorie Ioan Popasu întru diacon în 9 Aprilie 1883 și întru presbiter la 14 Aprilie 1883. Funcționează în calitate de capelan protopresbiteral până în ziua de astăzi.

44. Andreiu Ghidiu protopresbiter 1888.

S'a născut în 15 Ianuarie 1849 în comuna Doda în Transilvania. A făcut 8 clase gimnasiale cu maturitate. A studiat teologia în seminariul »Andrean« din Sibiu și a continuat la universitatea din Viena și Lipsca (Leipzig). A venit la Caransebeș în 8 Septembrie 1880 ca profesor de teologie, chemat de Consistoriu diecesan. În 31 Decembrie 1881 a fost hirotont întru diacon și în 25 Decembrie acelaș an întru presbiter prin episcopul Ioan Popasu.

În 28 Martie aceeaș tocmăi în ziua de sf. Paști a fost decorat cu briu roșu. În 12 Decembrie 1882 a fost ales protopresbiter în tractul Oraviței. Alegerea a fost confirmată prin decisiul Consistorial ddto 30 Decembrie 1882. În 6 Ianuarie 1883 a fost chirotesit întru protopresbiter al Oraviței.

În 16 Ianuarie 1883 a primit funcția de paroch și protopresbiter în urma instalării efectuate prin referentul bisericesc de atunci Filip Adam, acum protopresbiterul Bisericii-Albe. A funcționat ca protopresbiter al Oraviței până la 16 Novembre 1888.

În 28 Decembrie 1887 a fost ales cu unanimitatea voturilor protopresbiter al Caransebeșului. Alegerea au fost aprobată prin decisiul consistoriului ddto 28 Ianuarie 1888 Nr. 97 B.

E asesor consistorial în senatul școlar și virilist în reprezentanța orășenească.

Cu ziua de 21 Novembre 1888 a luat asuprași funcția de paroch și protopresbiter al Caransebeșului, în carea se află până în momentul de față în etate de 54½ ani și cu ajutorul lui Dumnezeu cei mulți înainte.

(Va urma)

Dispute cu Nazarenii

IV. Despre botez

(Continuare)

Nazareanul: Chiar de aş concede, cumcă întrebuițarea limbei admite ca adevărată părerea D-Tale, pentru aceea totuș mi-se pare, că însuș lucrul vorbește pentru interpretarea arătată de mine. Dacă un creștin, vrea el să zică, s'ar spurca prin umblarea cu un soț păgân și ar trebui să-l părăsească ca pe un neconvertit și nebotezat, atunci firesce s'ar spurca și toți creștinii prin āmblarea cu copiii lor neconvertiți și nebotezați și ar trebui asemenea să părăsească pe aceștia. Acum însă sciiți, că atingerea cu copii nu vĕ spurcă; așa nici atingerea cu un soț păgân. În acest înțeles am zis eu, că e lovitoriu locul din întrebare.

Eu: Nu e lovitoriu cum crezi D-Ta. Părinții creștinii nu se spurcă prin umblarea cu copiii lor, căci aceștia stau cu totul sub influința spiritului creștinesc și n'au nici o atingere cu grozăvia închinării la idoli. Cu tōtul altmintrelea stă lucrul cu soțul meu păgân, care stă încă sub puterea întunerecului și a cărui atingere amenință a mĕ păta și pe mine. Dar și-o altă nedumerire se ridică contra interpretării D-tale. Oare poate agrăi apostolul pe toți părinții creștini zicĕnd: „Copiii vostri sunt în sine necurați, dar se sfințesc prin voi?” Vorbind așa de general cu totul, espresiunea „copiii vostri” cupriude nu numai prunci sugători și nevĕrstnici, ci și fii și fiice mai înaintate în vĕrstă; oare poate declara apostolul pe toți acestia cu toptanul de neconvertiți, nebotezați, când el de altcum în epistoalele sale agrăiesce și sfătuieste și pe prunci, ca cum s'ar ținea de beserică, a asculta în Domnul, scriind către Efeseni: (VI. 1): „Copiilor, ascultați pe părinții vostri în Domnul.” Oare către copii neconvertiți și nebotezați vorbește Apostolul? De sigur nu. Nedumerirea aceasta însă pere îndată-ce reducem espresiunea „copiii vostri” la copii de căsătorii mestecate; acestea rămân, pot rămănea firesce nebotezați chiar până la o vĕrstă mai înaintată și ar fi în sine necurați, dacă nu s'ar sfinți prin partea părintească credincioasă.

Nazareanul: Dar cum poate apostolul să zică despre copiii de căsătorii mestecate ca ceva recunoscut: „iar acum sunt sfinți”? Căci nu se scia încă, dacă astfel de copii de căsătorii mestecate vor urma părții părintesci crescine ori celei păgâne?

Eu: Dacă aceasta ar fi o nedumerire pentru interpretarea noastră, atunci aceasta nedumerire s'ar împotrivi și interpretării voastre; căci nici D-Ta nu eschizi pe copiii de căsătorii mestecate, dacă sub cuvintele „copiii vostri” înțelegi pe copiii tuturor părinților din comunitatea creștină. Dar aici nu are loc nici o nedumerire. Încă la Iudei — copiii, cari se trăgeau din o căsătorie de jumătate iudaică, se socoteau ca iudei curați¹⁾. Astfel nu este nimic nou, din contră ceva recunoscut, dacă apostolul scrie Corintenilor, cari trăiau în căsătorii mestecate: „Copiii vostri sunt sfinți”. Dar recunoascerea acestui adevĕr n'a putut întimpina nedumerire și pentru aceea, fiindcă apostolul vorbește — ceea ce bine trebuie să ne însemnăm, — de așa căsătorii mestecate, a căror parte necredincioasă voesce a trăi cu partea credincioasă și deci lasă pe aceasta neconturbată în credința ei, ba îi lasă aceea chiar și grija despre crescerea religioasă a copiilor, fiindcă ea nu simte ură ei poate tocmai o aplecare către creștinism. Să ne aducem aminte, spre esemplu de Timoteiu, învățacelul apostolului Pavel, către care acesta a scris două epistoale și pe care la așezat episcop în Efes. Tatăl lui a fost grec, mama lui la început iudaică, mai târziu însă creștină. Tatăl deși nu lasă să-l taie împrejur ca prunc, totuș lasă crescerea lui religioasă în grija mamei lui Eunice și bunicei lui Loida (II Timotei I, 5) așa, că Timoteiu pută învăța din copilărie s. Scriptură și — deși netăiat împrejur și nebotezat — totuș fĭ închinat Domnului (II Timoteiu III, 15). Vezi, casuri de acestea are în vederĕ apostolul, când numesce pe copiii din căsătorii de jumătate creștine „sfinți” și nu mai mult „necurați”. Așa dar locul biblic, de care vorbim, nu numai că nu dă nici o dovadă contra esistenței botezului copiilor pe timpul apostolilor, ci este din contră un atestat apostolesc, prin care se îndreptătesce botezul pruncilor. Căci el zice despre copii din căsătorii de jumătate creștine așa: „iar acum sunt sfinți”. Cu cât mai mult se potrivește acest atribut pentru copiii de căsătorii cu totul creștine. Cu cât mai sfinți sunt aceștia? În înțelesul acesta espresiunea apostolului: „iar acum sunt sfinți” se poate referi la toți copiii comunității.

Nazareanul: În ce înțeles sunt ei socotiți de sfinți, aceea cred că se pricepe din conexul vorbirii. Apostolul vrea să convingă pe acei creștini, cari trăesc în căsătorii mestecate, cumcă atingerea lor cu soțul necredincios nu-i spurcă în felul acela, cum credeau Iudeii, că se spurcă prin umblarea (atingerea) din afară cu păgânii. Căci de ar fi altmintrelea, zice Pavel, — dacă voi ar trebui să încunjuțați pe soțul necredincios ca pe un necurat, ar trebui tot așa să încunjuțați și pe copiii vostri nebotezați ca pe niște necurați. Dar acum sciiți, că copii vostri sunt sfinți, adecă așa fel, că atingerea lor nu ve spurcă.

¹⁾ Vezi dovezile la Wetstein și Schöttgen la I. Corint. VII. 14.

Eu: Oare, pentru un nazarean cuvântul „*sfințit*” să n'aibă un alt înțeles mai bogat, mai măreț, mai înalt decât înțelesul acela sec și ordinar, ce îl arătaș D-Ta? Să n'aibă el un înțeles religios mai măreț, mai profund decât înțelesul acela jidovesc de curat pe din afară? Noi scim, ca sfânt se numește un om, care sau este evlavios și virtuos într'un grad mare, sau este închinat (consacrat) Domnului, hotărît și chemat spre serviciul lui. În înțelesul dintâiu acest cuvânt nu se poate aplica la copilași, dar în înțelesul din urmă — da și tocmai așa este a se înțelege el în locul nostru: Copii unei căsătorii creștine ori de jumătate creștine sunt *sfinți*, adică pentru legătura intimă cu amândoi părinții credincioși, ori numai cu tatăl, respective numai cu maică credincioasă sunt ei deja închinați Domnului, chemați la legământul harului (grației) lui, hotărîți spre serviciul lui și deci puși sub influința duhului său celui sfânt. Dela aceasta pozițiune a copiilor de creștini, consacrată Domnului, concludă apostolul, că tot asemenea este și pozițiunea unei jumătăți necreștine din o căsătorie, carea pentru legătura ei cu soțul creștin este asemenea sfințită, închinată Domnului, chemată la împărăția lui, ba părtașă încă la influința (înrîurea) duhului creștinesc. Altcum apostolul Pavel și consideră, cum am zis mai înainte, pe pruncii creștinilor adeseori în epistoalele sale de închinăți Domnului, de aparținători bisericeii, agrăindu-i și sfătuindu-i ca pe niște membrii ai bisericeii a asculta în Domnul (Efes. VI, 1; Colos. III, 18—22; I. Ioan II, 12—14).

Nazareanul: Aceștia însă pare, că nu sunt prunci sugători, ci copii mai dezvoltăți, cari se pot sfătuî.

Eu: Așa este; dar a sfătui și încă a sfătui creștinesce un copil, aceea putem noi face deja în al 3-lea și al 4-lea an al vieții sale, când bapțiștii nazareni nu recunosc de sosit timpul pentru botez, ci amână aceasta pe un timp mult, mult mai târziu. După învățătura apostolului iusă astfel de copii sunt deja încorporați bisericeii, deja sunt în Domnul. Și cum au putut fi ei sădiți în Domnul altmintrelea, de nu chiar prin botez. Dacă ne aducem aminte, că în Testamentul nou creștinii se numesc peste tot „*sfinți*” (Rom. XVI, 15; II. Cor. XIII, 12; Filip. IV, 21—22; I. Tesal. V, 27; Ebr. XIII, 23), cum se numesc aici „*sfinți*”, copiii și că intrarea în societatea acestor sfinți — adică în biserica creștină —, se întâmplă prin botez; o, atunci omul poate foarte ușor să tragă concluziunea, cumcă copiii de creștini au fost socotiți de destoinicii, de vrednici pentru botez, și la dorința părinților în adevăr și — botezați.

Nazareanul: Bine, dacă copiii numai pentru părinții lor au devenit sfinții și s'au putut boteza, atunci au putut și soțul necredincios să se socotească de sânt pentru soțul credincios și să se boteze îndată.

Eu: A putut fără îndoială îndată-ce s'a învoit, ca să fie primit în disciplină și în biserica lui Cristos, precum și copilul a devenit un învățăcel și următoriu al lui Cristos din ziua botezului său.

Nazareanul: Pentru-ce se cere învoire numai dela vârstnici și nu și dela prunci?

Eu: Pentru că la prunci nu este cu putință a-ș da învoirea, dar nici nu este de lipsă învoirea lor. Păgâni și Iudei vârstnici firesce nu este iertat a boteza fără învoirea lor adică fără un început de pocăință și credință, fiindcă ori-ce botez de silă este a-se lăpêda și fiind că ar lipsi garanța, cumcă botezatul va stărui în credința și legea Domnului. Garanța aceasta pentru prunci de creștini se dă din partea părinților și nașilor și de aceea ei se pot boteza și fără credință premergătoare, pentrucă ei tocmai în puterea harului, ce li-se împărășește prin botez, să ajungă la credință adevărată, să crească sub disciplina și învățătura Domnului și să se introducă tot mai afund în viața virtuților evangelice. Cumcă acestui botez de copii nu-i se împotrivesce nici un cuvânt biblic, că din contra el răspunde întru toate intențiunei și concepțiunei, ce a avut Domnul Cristos și apostolii lui despre botez, aceasta, prietene, cred că rezultă destul de limpede din cercetarea noastră de până aci. Dar în fine și însuș Domnul Cristos ne îndeamnă a aduce copiii la botez, căci cuvintele lui cari sună: „*Lăsați pruncii și nu-i oprîți să vină la mine*” (Mat. XIX, 14), ce cuprind alta dacă nu chiar un indemn, ba o poruncă de a închina Domnului pe micuții nostri prunci, de a-i sădi în Domnul, de a-i supune disciplinei lui, de a-i încredința conducerei duhului său celui sf. prin botez cât mai de timpuriu? Amintitele cuvinte cuprind fără îndoială o îndemnată de mare însemnatate, adică aceea, că cu cât mai tineri se închină Domnului pruncii prin botez, va să zică cu cât mai timpuriu se botează, cu atâta e mai bine, deoarece cu atât mai de timpuriu se scutesc ei de influința rea a duhului, ce stăpânesce lumea necreștinată, punêdu-se sub scutul și influința bisericeii creștinesci, în carea harul lui Dumnezeu lucră luminând, curățind și sfințind. Și din contră cu cât mai mult se amână botezul acestora, cu atât mai mult sunt ei lipsiți de harul lui Dumnezeu, care li-se împărășește numai prin botez și care lucră asupra lor luminând, curățind și sfințind. Acum se nasce întrebarea: care din doi se acomodează mai bine intențiunei și poruncii Domnului: biserica, carea închină Domnului de timpuriu pe pruncii botezându-i și făcând, ca harul lui Dumnezeu să lucre asupra lor de timpuriu, conducându-i la o viață plină de virtuți evangelice, ori secta nazareană, carea opresce pruncilor botezul, lipsindu-i de harul dzeesc până la o vârstă de 16 ani și mai bine sub cuvânt, că până atunci nu sunt încă harnici de botez, pe când tocmai la această vârstă sunt poate mai puțin harnici, deoarece lipsiți de har sub influința duhului necreștinesc au putut hrăni cugete și săvîrși fapte necreștinesci fiindcă n'au avut temere de a păta haina s. botez, căci n'au îmbrăcat-o?

Nazareanul: Nedumerirea, ca la nazareni s'ar putea întâmpla așa lesne una ca aceasta din cauza amânării botezului, mi-se pare că n'are loc, deoarece

cei-ce se află pe calea pregătirii de a primi botezul sunt urmăriți din partea adunării (comunei nazarene), carea vrea să-și câștige încredințarea; dacă ei înadevăr sunt născuți adoaua-oară prin cuvântul Domnului, dacă au credință și fac pocăință, adevărată și numai după-ce s'a încredințat, că acestea în adevăr s'au întemplat, adunarea prin votul ei le dă atestatul, că sunt vrednici de botez.

Eu: Vezi tocmai procederea aceasta este foarte greșită; căci este o cutezare carbă, o faptă lipsită de rațiune, ca adunarea (comunitatea) să decidă prin majoritate de voturi, cum este dispozițiunea inimii cuiva, adevă: dacă cineva este ori nu este convertit de ajuns, va să zică, să decidă despre aceea-ce nu poate fi convinsă, pentru-că nu poate vedea? Mai departe o rătăcire și mai mare se găsește în credința acestei secte, cumcă opera (lucrul) dumnezească a renascerei se săvârșește prin cuvântul învățării Domnului, iar nu prin botez, cum învață s. Scriptură, prin urmare botezul pentru ea nu este baia renascere ci scaldă acelora, ce s'a născut a doaua-oară prin cuvântul evangheliei, sigilul nascerei adoaua, ce s'a fost amēnat, semnul convertirei, ce deja s'a săvârșit sau mai precis: un semn simplu, că respectivul e primit în comunitatea credincioșilor, neprimind omul prin botez nici un fel de har dumnezeesc, precum este: murirea omului vechiu, iertarea păcatelor, intrarea în starea grației de fii ai lui Dumnezeu, cu un cuvânt: îndreptarea (justificarea), apoi înviorarea omului prin darul duhului sf, îmbrăcarea lui în Cristos și sădirea lui în biserica cea sântă a lui Cristos -- nimic din toate acestea, deoarece le-a adus gata cu sine la botez. Dar despre aceasta rătăcire de vom avea vreme, vom vorbi mai pe larg altădată.

Acum am fi sfârșit, prietene, cu cercetarea s. Scripturi cu privire la botezul copiilor. Dacă D-Ta până acum nu ești convins pe deplin, cumcă acest fel de botez este întemeiat pe s. Scriptură, eu tot nu despez, fiind încredințat, că D-Ta ești câștigat pe jumătate și de sigur ai să fi câștigat de tot iarăș pentru adevărata credință, carea dușmanii bisericei, prorocii mincinoși, slugile lui Antichrist și-au șters-o din inimă și și-au înlocuit-o cu altă scornită de ei, zic nu despez, deoarece străvęd, că în inima D-Tale iarăș începe a se rădica dreapta credință, carea căzuse. D-Ta tăinuesci firesce aceasta până-ce îți succede să înlătorezi toate îndoielile și astfel să rădică iarăș adevărata credință pe fundamente tari. Deci dacă locurile aduse până acum din s. Scriptură a Testamentului nou, apoi esplicarea acestora precum și espunerea (arătarea) principiilor apostolesci referitoare la botez nu te-au putut îndupleca să crezi, că botezul pruncilor, practicat de biserica noastră, e în consonanța deplină cu s. Scriptură și cu intențiunile Domnului și ale apostolilor: atunci trebuie să luăm în ajutoriu și Istoria bisericii și respective pe cei mai vechi învățatori și scriitorii ai bisericei, cari au trăit nemijlocit după apostoli ori aproape de timpul apostolilor și ne-au

lăsat în scrierile lor urme despre aceea, că ce a crezut biserica de atunci despre botez, cum și cui l-a împărțit. Nu știu, dacă D-Ta pui vreun preț pe Istoria bisericei și resp. pe amintiți ei scriitori, deoarece nu îi cunosci?

Nazareanul: Este adevărat, că eu nu cunosc Istoria bisericească, nici scrierile acelor învățatori bisericesci, de cari în vorbesci, așa cum cunosc Scriptura Testamentului nou, fiindcă acelea nu se cetesc în adunările noastre la rugăciune, cum se cetesc cărțile Testamentului nou și de aceea nu mă pot încrede așa lesne în dovezile lor. Mai este și alta cauză, ce mă face să nu mă încred acestui fel de dovezi, anume aceea, că ele nu se scot din cuvântul lui Dumnezeu, care spune numai adevărul fără greșală, ci din cuvânt omenesc, care nu predă pururea adevărul. Cu toate acestea doresc să aud și dovezi istorice și respective de a-le celor dintăiu învățatori și scriitori bisericesci, cari au trăit de loc după apostoli ori nu prea departe de veacul lor. Și ca să ști pentru-ce doresc aceasta, îți spun verde: am înțeles, că chiar și învățatorii și scriitorii aceștia ar fi contrari ai botezului pruncilor și aș voi să aud, cum să pronunță aceștia despre botezul din întrebare, deoarece Scriptura a Testamentului nou nu se pronunță cu cuvinte apriate în privința aceasta.

(Va urma)

Mijloace de înaintare

Conferință ținută la 8/21 Septembrie 1903 în comuna Nicolințul Mare cu ocaziunea adunării despărțământului Vêrșet al „Astrei“.

Poporul român în calea lungi sale vieți a avut scurte momente de odihnă. Pedeci mari a trebuit să înlătore și greutăți nenumărate să învingă, ca să poată străbate în cursul atâtor veacuri.

A trebuit să țină vitejesce pept la groaznice vijelii, cari voiau să-l vînturē de pe fața pămētului. A trebuit să lupte luptă uriașă. A trebuit să ude cu lacrimi amare, să stropească cu sudori de sânge fie-care brează a pămētului, a moșiei ce-a locuit și locuesce până astăzi.

Când potopul năvălitorilor venia pustiind tot, ce-i stătea în cale, scăpare ș-a căutat în codrul cu frunza ferde, în ascunzătorile munților și văilor. Așa ș-a mântuit viața-i trupească.

Scut al vieței sale sufletesci i-a fost *limba-i dulce* și frumoasă, moștenită dela părinți. Armă i-a fost *sânta cruce*, dar dela Dumnezeu! Cu aceste ș-a scăpat comorile-i de viață sufletească.

A înfruntat cu bărbăție toate vijelile timpurilor vitrege prin puterea-i de viață fără seamēn, încât el stă și azi pe aceste plaiuri, obosit poate, năcăjit și amărit, dar nebiruit!

Puterea-i de viață n'a slăbit, n'a amorțit în el nici odată!

Atunci când călcat a fost în picioare, dript și strâns în fierele robiei, el, la cel dintâiu semn de desrobire, s'a sculat, a scuturat lanțele ce-l țineau încătușat și cu nestînsa-i putere de viață ce-i încălzia peptul, *viață și libertate* a cerut!

Astăzi poporul român încă tot cere viață și libertate și nu contenesce a munci și lupta pentru a-le asigura.

Ca să și-le asigure trebuie să lupte încă din greu, căci astăzi modul de luptă s'a schimbat. Armele s'au perfecționat.

Poporul român trebuie să țină samă de această schimbare și perfecționare. Astăzi pe lângă puterea de viață, pe lângă bărbăție se cere iscusință și trezvie, să cere multă învățatură și multe cunoștințe.

Astăzi pe terenul de luptă al popoarelor: *cultura* și *munca* pot singure eși biruitoare!

Cultură și muncă iată spre ce trebuie să tindem!

Asupra mijloacelor de înaintare în cultură și muncă, a poporului nostru, voesc să vă vorbesc. Vă rog să mă ascultați cu bunăvoință, cu care am scris această lucrare nepretențioasă!

* * *

În vreme scurtă, de când poporul nostru a apucat să aibe puțin răgaz, el a căutat să-și întărească așezămintele-i, cari îi asigură în prima linie trăinicia, viitorul și-l pot sigur mântui: *biserica și școala națională*.

Pentru aceste două așezăminte el a jertfit mult, dar n'a jertfit încă destul. El mai trebuie să jertfească pentru dinsele.

Trebuie să jertfească mult, ca să-le întărească, căci întărirea acestor două așezăminte de credință și cultură înseamnă întărirea poporului nostru în lupta vieții.

Biserica drept-credincioasă alui Christos, a cărei armă de biruință este s. crucea, apără pe credincioșii săi de toate relele morale prin îndemnul ei în virtutea credinței, nădejdei și dragostei creștine, în viață curată și cumpătată și-le asigură fericire vremelnică și vecinică,

Școala națională, păstrează limba maicei, pe care de-odată cu laptele din pept a supt-o de pe buzele părinților, cu care a fost desmerdat în leagăn, cu ale cărei accente dulci și melodioase s'a jucat ca copil, a crescut ca tiner și s'a făcut bărbat, care a fost predată cu sântenie din generație în generație ca scumpă moștenire urmașilor: această școală cultivă poporul nostru și-i apără ființa de înriurințele srtăine.

În cercul acestor două așezăminte *datinile-i bune, portul mândru, cinstea și omenia românului* se păstrează în curățenia lor.

Pe lângă aceste două mari așezăminte, în scurtul timp de răgaz, poporul nostru și-a întemeiat câteva așezăminte noi. După pildă altor popoare, cari au avut o soarte mai prielnică de dezvoltare, s'au pus temeiul la câteva *așezăminte de cultură*, între cari „Astra“ ține locul întâiu, și *de economie*, pentru înaintarea poporului nostru în cultură și în ale economiei.

Dar așezămintele aceste noi n'au prins rădăcini în toate colțurile pământului românesc. Sub scutul lor nu cuprind de-cât o neînsemnată parte din fiii și ficele poporului nostru.

E esplicabilă această stare. Ca o umbră neagră, ca o amintire urită din lunga-i suferință, i-a rămas poporului nostru îndoiială și neîncrederea față de toate întreprinderile noi. Românul trage la îndoiială reușita ori-cărei întreprinderi lui necunoscute. De aceea îl vedem stând locului, în nedumerire față de o inovație, ce-o încearcă alte popoare, până ce-nu are dovezi sigure despre buna ei reușită. Așa apoi de regulă alte popoare îl previn, și el rămâne înapoi, trăgând acelea folos, iar el păgubind.

Românul a văzut în lunga-i pățanie, că el a fost mereu stors de alții, că el a muncit și trudit pentru ca alții să tragă folosul din munca lui. De aceea până ce nu-s'a convins, că munca lui nu-va fi zădarnică, el nu începe să muncească.

Mai scie apoi, că toate lucrurile în lume sunt schimbăcioase, că nu-i nimic statornic, că ce se face astăzi, se schimbă mâne și el trudit cum e vrea să-și cruțe osteneala zădarnică. Dacă se ostănesce vrea să și guste rodirile ostănelor sale. Vrea să trăească mai liniștit, doresce ticna, de care n'a avut parte, macăr să meargă mai încet, dar' sigur în calea sa.

Genialul nostru poet Mihail Eminescu, în „Glossa“ sa redă atât de frumos modul de-a vedea și judeca lucrurile din lume al Românului:

„Vremea trece vremea vine,
Toate-s vechi și noave toate;
Ce e rău și ce e bine,
Tu te'ntrabă și socoate.
Nu spera și nu ai teamă:
Ce e val, ca vutul trece;
De te'ndemnă, de te chiamă.
Tu rămâi la toate rece“.

Românul, care ține minte ca strămoșii sei toate binefacerele și nedreptățile, ce i-s'au făcut, scie, că „vremea-i trecătoare ca și lumea“, că toate-s vechi și toate-s noi; el scie să se întrebe la ori ce îndemn despre ce-e reu și ce-e bine; el nu nădăjduesce „în fiii oamenilor, întru cari nu-e mântuire“, nu-se teme de valurile furioase ale patimilor omenești; el rămâne nemișcat și rece față de încercările lumesci.

Aceasta e nota caracteristică și generală a poporului nostru.

Poetul referă sentențele sale la atitudinea înțeleaptă ce trebuie să o aibă singuraticul individ față de ispите morale ale lumii.

Poporul nostru, cu înțelepciunea-i de viață, urmează consecvent în toate, chiar și pe terenul economic, poveței de a fi „nepăsător și rece“ față de toate întreprinderile noi.

E bun praznic simțul de conservare al poporului nostru cu privire la elementele distinctive ale naționalității sale: a limbei, portului și a datinilor bune strămoșesci, apoi în cele religioase și morale.

Dar nepăsarea sa față de mișcarea culturală, față de munca economică, ce să desvoaltă astăzi, nu poate să fie de cât păgubitoare, de cât rea.

Astăzi multe s'au schimbat în lume. Nu mai sunt stările de demult. Astăzi nu se mai poate trăi cum s'a trăit odată. Cu modul vechiu de-a vedea și lucra, acum nu mai poate urma, dacă voesce să țină pași cu alte popoare, cari înaintează repede pe toate terenurile.

Astăzi toți caută mijloacele cele mai eficace de traiu, de lucru, de câștig.

Noi vedem astăzi, ca semn al timpului, la o parte a poporului nostru, oare-cari mișcări noi, oare-cari pomeniri străine de firea sa, pare că ar vrea să-și desmintă firea-i caracteristică.

Sunt mișcări și porniri primejdioase: urmări fatale a-le stării noastre rele, a nelucrării pe terenul cultural și economic.

În cele ale credinței a prins rădăcini o sectă primejdioasă la poporul nostru din unele părți. Această sectă, străină de firea poporului nostru, caută să-l despoaie de caracterul său. Îl face să-și părăsească arma de apărare, semnul crucii; să fugă de altariul bisericii, unde în decursul atâtor veacuri și-a aflat scăpare; să desprețuească pe povățuitorii săi, pe părinții sufletesci, cari cu credință i-au fost și i-au însoțit la bine și la rău; să-și părăscască datinele-i bune, portu-i mândru, doinele cu frunza verde, cântecele de bucurie și jală, cari i-au alinat durerile sufletului său. Pornirea aceasta este secta nazarenilor.

O altă mișcare străină și primejdioasă se furișază în sinul poporului nostru. Ea câștigă aderenți în toate părțile prin ideile ce-le propagă, cari tind la schimbarea stărilor îngreunate de azi, la ajungerea unei stări materiale multămitoare. Poporu-i dornic de-o stare mai multămitoare. Ar vrea să trăească mai bine, că mult a dus-o rău.

Apostolii minsinoși, cari vin în pei de oi, iar în lăuntru lor sunt „lupi răpitori“ cunosc dorința aceasta. Ei îi vorbesc la inimă și câștigă pe mulți. Firesce că ei nu urmăresc interesele poporului; ei urmăresc interesele lor. Ei află în popor mijloc și unealtă bună de exploatat. Aceștia sunt așa numiții socialiști.

(Va urma)

Varietăți

Personale. Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan *Nicolae Popea* s'a reîntors Marți d. a. dela Băile Eerculane la reședința Sa.

Apel. Credincioșii gr. or. români din comunele *Mânăstirea-S.-George* și *Berecufia*, despărțiți anul acesta de către Sârbi, înființând școală confesională română gr. or., pentru a cărei prevedere cu mobile și recvisite trebuincioase nu dispun în destul de mijloace materiale, — apelează la simțul creștinesc al binevoii-

torilor de înaintarea culturai noastre naționale române, rogând a contribui cu un dinar spre ușurarea învingerei greutăților începutului. Contribuirile marimonioase să se trimită oficiului parohial gr. or. rom. în *Birdea*, comitatul Timiș, la care aparțin susnumitele comune ca filii. Contribuirile se cuitează pe cale ziaristică.

Constituire. Societatea de lectură a elevilor dela institutul pedagogic-teologic din Arad s'a constituit în ședința de 29/16 Septembrie a. c. sub presiul Prea Cuv. Sale Domnului Director Sem. R. Giorogar în modul următoriu. Președinte: Iosif Tărău cl. c. III, Secretar: Avram Valu cl. c. II, Notar: Petru Biuchiciu ped. c. IV, Cassar: George Brajia cl. c. I. Bibliotecar: Aug. Ghilezan cl. c. II, Vice-bibliotecar: Ales. Tomșa ped. cl. III, Controlor: George Iancu ped. IV, Comisiunea literară: Aurel Papp cl. c. III, Petru Popa cl. c. II, Petru Marsău cl. c. I, Ioan Vereș ped. c. IV, Aurel Borlea ped. c. III, Comisiunea musicală: Aurel Raica cl. c. III, Iustim Monlea cl. c. II, Romul Popa cl. c. I, Dim. Simea ped. c. IV, Nicolau Bîru ped. c. III, Comisiunea revisoră: Silviu Filip cl. c. II, Vasiliu Bulzan cl. c. I și Nicolau Drinca peg. c. III.

Producțiunea teatrală împreună cu joc, ce s'a ținut în 17/30 Septemre a. c., a succes pe deplin. D-l *Z. Bârsan*, cu care se poate mândri „Societatea pentru fond de teatru român“, a fost viu aplaudat. Asemene și diletanții instruiți de d-l Bârsan și anume d-șoarele *Ana Petrescu* și *Elena Têrziu* și d-șii *Trăian Ionașiu* și *Pavel Bona*. — Au suprasolvit DD: Filaret Musta, Dr. Iosif Traian Badescu și Constantin Burdia câte 5 cor., Andreiu Ghidiu 3 cor., Ilie Curescu, Nicolae Ionescu, Marga, Cornel Ghilezan, Globureu, Eva Jurchescu, Peștere, Ioan Popoviciu, Cireșa, Ana Usonescu, Bolvașnița, Ilie Pepa, Armeniș, Ana Zigriș, Iaz, Nicolae Niagul, Slatina-Timișană și Aurel Meghețiu, Sacoșulunguresc câte 2 cor., Iosif Balan, George Ivaniciu, Sadova, Ecaterina Lipovan, Maciova, Ioan Bogdan, Mutnicul-Mare, George Popoviciu, Zagujeni, N. N., Constantin Udria, George Franțescu, L. Făskerty, Fr. Loidl, Maciova, George Lazar, Vraniuț, Iosif Cioloca, Vraniuț, N. N., Frana și Aliquis câte 1 coroană. Pentru aceste suprasolviri se aduc respectuoase mulțămiri. Dr. *Barbu*.

Anunț literar. Comitetul Societății pentru fond de teatru român decerne un premiu de 500 coroane pentru cea mai bună piesă dramatică română, originală, din cele ce se vor presenta până la 1/14 iunie 1904, în următoarele condițiuni: 1. Piesa va trebui să tracteze un obiect din viața poporului român ori a clasei noastre culte, cu un cuvânt, motivul piesei trebuie să fie românesc. 2. În privința estensiunii piesei, precum și a genului ei (comediie, dramă, tragedie, farsă etc), nu se pune autorului nici o restricțiune. 3. Piesa premiata se va da în tipar de către Societatea pentru fond de teatru român, iar autorul va primi 50 de esemplare din piesa tipărită. 4. Manuscriptele sunt de a se trimite, în terminul sus amintit, la dresă secretariului Societății de dr. Iosif Blaga, profesor gimnasial,

în Braşov (Brassó.) 5. Manuscriptul să fie scris clar și legibil, tot numai câte pe o față de hârtie. 6. Concurenții vor alătura la manuscript un plic sigilat, având pe avers titlul piesei, iar în lăuntru un bilet cu numele complet și adresa exactă a concurentului. Braşov 15/28 Septembre 1903. Comitetul Societății pentru fond de teatru român. Virgil Onițiu m. p. v-președinte. Dr. Iosif Blaga m. p. secretar.

Himen. „Elena Biju — Petru Borșun, taxator silvic al Comunității de avere, încredințați. Caransebeș în Octobre 1903“.

Anunț. Rog respectuos pe toți acei P. T. domni, cari au a espeda bani pe sama Societății pentru fond de teatru român, a se adresa direct la casierul Societății, d-l Nicolae Petra Petrescu, care locuiește acum în „Fófeld“, per Újgyház (Szeben m). Tot cu aceasta ocaziune mai rog și pe P. T. domni, cari aranjază reprezentanțiuni teatrale de diletanți să binevoească a-mi trimite și mie o invitație tipărită, ori dacă nu se tipăresc invitații, a-mi comunica prin o carte postală când s'a dat reprezentațiunea titlul și autorul piesei jucate și numele aranjatorilor, pentru a avea date exacte despre mișcarea teatrală de la noi. Braşov 2/X n. 1903. Cu deosebită stimă Dr. Iosif Brăga, secretar al Societății pentru fond de teatru român.

Bibliografie

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii. Vol. III, Fasc. XXXI (Șimnicu—Tăciune),

Această fascicolă, — penultima a publicațiunii, — cuprinde aproape 2500 articole, și anume întreg restul literei S, precum și un număr mai mare de articole cu inițiala T. Din cuprinsul bogat al acestei fascicole, remarcăm în primul rând titlul de interes special românesc, între cari articolele biografice și istorice: Șincai, Sion, Stăniceanu, Slavici, Sofronie, Șoimescu, Solomon, Speranță, Stăncescu, Stătescu, Stefan (Domni și Mitropoliți români), Stefanelli, Ștefănescu, Ștefulescu, Ștefureac, Știrbeiu, Ștircea, Ștoenescu, Ștoica, Ștoicescu, Ștoiljan, Ștorck, Ștrăjan, Ștroescu, Ștrousberg, Șturdza, Șuciu, Șuliotis, Șuluț, Șuciu, Șzabó, etc., apoi din istoria universală și geografie: Slavi Slavonism, Slovacia, Slovenia (de Dr. I. Popovicru), Sinaia, Siret, Șiria, Slănic, Slatina, Slobozia, Snagov, Socola, Șoimuș, Solnoc-Dobăca, Someș, Suceava, etc. Dintre articolele mai mari de intires literar amintim, Slavice limbile, Spaniola și Svedeză limba și literatura (de M. Ștrăjan), din ramul istoriei bisericesci: Sinod, Sobor, și un vast aricol „Statutul organic“, în care P. Cosma arată firea și istoria constituțiunii bisericii gr. or. a Românilor din Transilvania. Științele politice sunt reprezentate în acest fascicol prin mai multe articole de Valerian Urseanu (Socialism, Societate, Stat, Ștrăinii, Suveranitate, etc.), filosofia prin Gr. Pletos (Socrate, Spinoza, Spiritism, etc.), medicina forensă prin Dr. Minovici (Spânzuratul, Șufocare, Șugrumare, etc.). În

fine mai amintim dintre articolele mai mari: Spital și Statistica (de Dr. Felix), și numeroase articole de botanică (Panțu, Radian, Popovici), de zoologie (Moisil, Leon, Pop. Voitesci, P. Băznoșan, Antipa), de mineralogie și geologia (L. Mrazek, Dr. Popovici-Hațeg), de chimie (Dr. Minovici, etc.) și de medicină (Dr. E. Felix, Dr. Beu, Dr. Crăinicean, Dr. Imerwoll, etc.).

Fasc. XXXII, cu care se va termina publicațiunea, va apărea încă în toamna anului curent.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de prenumerație pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

Licitațiune minuendă

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 27 Iuliu Nr. 1113 E ex. 1902, se deschide licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou cu tinichea (pleu) a edificiului sântei biserici din comuna **Bujoru**, tractul Făgetului, cu prețul de esclamare 1385 cor. 40 fil.

Licitațiunea se va ținea în 12/25 Octobre la 2 oare p. m. în sala școalei gr. ort. din loc.

Reflectanții vor avea a depune înainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata.

Specificațiunea de măsuri și spese se pot vedea la oficiul parohial din Bujoru.

Ca licitanți sunt preferiți ce-i ce pot pot dovedi, că a mai lucrat cu succes, și sunt bine pricepuți.

Dat din comuna *Bujoru* la 14 Septembrie 1903.

Dimitrie Iosof 1—3 [58] **Trifon Logoianu**
paroh și președ. com. par. învățătoriu și not. com.

Concurse

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu din 28 August Nr. 3189 a. c. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Duleu**, protopresbiteratul Bocșa-Montană cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Dela comună, după aruncul de dare 380 cor.
2. Cvartir liber cu 800□ grădină.
3. Folosirea a 3 jugere de pământ cu venit de 120 eor.
4. Dela II. Sa Domnul Georgiu Ioanovicu 80 cor.
5. 12 metri lemne 36 cor.
6. Pentru scripturistică și conferință 20 cor.
7. Dela înmormântări 40 fil., precum și alte venit de la parastase și cununii.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea în cântările bisericesci, a purta socoata bisericii, a școalei și a cultului, agendele comitetului și sinodului parohial.

Doritorii de a ocupa acest post au a subserne suplicele de concurs adreseate comitetului parohial Prea Onoratului Down Protopresbiter în Bocșa-monși a se presenta în vre-o Duminecă ori serbătore în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nici decum în ziua de alegere.

Pentru serviciile prestate înainte de ocuparea definitivă acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Duleu, din ședința comitetului parohial ținută în 8/21 Septembrie 1903. 1—3 [57]

Nestor Damșa

preș. com. par.

George Băciuți

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Maccsim Popoviciu* protopres.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 17 Iuliu a. c. Nr. 2622 Șc. ex 1903 se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. română din **Cheveresul-Mare** cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. În bani gata 400 cor.
2. Pentru lemne pe sama învățatorului 80 cor.
3. De încălzirea și curățirea școlii să'ngrijesce comuna bis.
4. 10 Mm. de grîu și 10 Mm. cucuruz.
5. 2 jugere și 400□ pământ arătoriu, după care învățatoriu plătesce darea publică.
6. Locuință cu grădină de 600□ stângeni.
7. Dela înmormântări, 80 fil.
8. Dela părăstase 1. cor.
9. Pentru Reuniune și conferințe 30 cor.
10. Pentru scripturistică 10 cor.
11. Pentru purtarea socoții bisericii și cultului 20 cor.
12. Trăsuri gratuite pentru aducerea lemnelor pe sama învățatorului.

Dela concurenți se recere să aiba 4 clase și calcul general bun, să se presinte în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, în ziua de alegere însă să nu vină în comună.

Cei cu cunoscintă din musica vocală vor fi preferiți.

Serviciu prestate în altă comună nu se iau în considerare.

Doritorii de a concurge la acest post au să-și subștearnă concursele Prea Onoratului Domn Ioan Pepa, protopresbiter în Buziaș.

Cheveresul-Mare, din ședința comitetului parohial ținută la 3 August 1903. 2—3 [53]

Ioan Chișodan

paroh. preș. com. parohial.

Traian Unipan

înv. și not. com. paroh

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa* protopresbiter.

Pentru întregirea postului de preot la parohia de clasa III din comuna **Mutnicul-mic** cu filia **Dragsinești**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană.”

Dotățiunea :

1. O sesiune parohială constătătoare din 32 jugere.
2. Un intravilan (fără de casă parohială).
3. Stola usuată.
4. Birul parohial dela 100 case.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursele lor, instruate conform Stat. org. și regulamentului pentru parohii, comitetului parohial prin Prea On. Oficiu protopresbiter al Făgetului.

Dela recurenți se recere a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătoare în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie pe lângă prealabila încuviințare a Prea On. D. Protopresbiter, dar nici de cum în ziua de alegere.

Mutnicul-mic din ședința comitetului parohial ținută la 27 Iuliu 1903.

2—3 [54]

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter tractual.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Bucoveț**, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreuate cu acest post sunt :

1. Salariu în bani gata 364 cor.
2. 6 Hl. grîu și 12 Hl. cucuruz.
3. Pentru adunarea generelă a Reuniunii învățatoresci, 20 cor.
4. Pentru scripturistică 16 cor.
5. Pentru participarea la conferințele învățatoresci, 20 cor.
6. Pentru lemnele trebuincioase 64 cor., din cari 40 cor. pentru învățatoriu, 24 cor. pentru sala de învățământ. și pe care comuna are a le aduce în curtea școlii.
7. Pentru servitoriul școlii 20 cor.
8. Folosirea estravilanului de 2 jugere pământ, care aduce venit anual de 32 cor.
9. Pentru participarea la înmormântări cu liturghie 1 cor. iar fără liturghie 60 fil.
10. Locuință liberă în edificiul școlii cu folosirea grădinei de 1 juger.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantonatul în sânta biserică și afară de sânta biserică, a compune socoteala santei bisericii și a cultului cu finea fiecărui an, și a purta toate agendele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial.

Pentru serviciile prestate înainte de ocuparea acestui post comuna nu acordă alesului nici un altfel de emolument decât cele indicate aici.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiile ajustate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiter al Făgetului.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se presinte în vre-o Duminecă ori serbătoare în sânta biserică, dar nici decum în ziua de alegere.

Bucoveț la 27 Iulie 1903.

2—3 [56]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.